Súd:	Okresný súd Pezinok
Spisová značka:	45C/63/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1722202309
Dátum vydania rozhodnutia:	16. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Lucia Vícenová
ECLI:	ECLI:SK:OSPK:2023:1722202309.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Pezinok, v konaní pred sudkyňou Mgr. Luciou Vícenovou v právnej veci žalobcu: N.. K. I., R.. XX.XX.XXXX, T. D. D. XXXX/XX, N., zastúpený: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., so sídlom Ku Potoku 4, Košice, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 2 500,- eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Súd žalobu vo zvyšku z a m i e t a .

III. Súd p r i z n á v a žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% zo sumy mu priznanej.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou podanou na tunajšom súde dňa 22.12.2022 domáhal, aby súd žalovaného zaviazal uhradiť mu sumu vo výške 5.000,- eur a nahradiť mu trovy konania v rozsahu 100%.

2. Svoju žalobu odôvodnil tým, že je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky s miestom výkonu štátnej služby v Pezinku a okolí. Voči žalovanému si uplatňuje nárok ako náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie z dôvodu, že do právneho poriadku Slovenskej republiky nebola správne transponovaná smernica Európskej únie č. 2003/88/ES zo 04. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj ako „Smernica“), v dôsledku čoho vzniká žalobcovi škoda. Týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka Hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pracovná pohotovosť (t. j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Žalobca poukázal na úniovú úpravu pracovného času zamestnancov obsiahnutú v Smernici, ktorej základným cieľom je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, primeraných prestávok v práci ako aj stanovením maximálneho týždenného pracovného času. Smernica stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín (čl. 6 písm. b) Smernice). Napriek tomu, že príloha č. 4 k zákonu č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore“) uvádza, že do jej znenia bola prebratá Smernica, znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrdzuje. Žiadne ustanovenie uvedeného zákona nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle úniového práva. V tomto smere sa Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore odlišuje od ust. § 96 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej aj

„Zákonník práce“), ktorý Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru Súdneho dvora EÚ zohľadňuje. Zákonník práce, však na právnu kvalifikáciu pohotovosti príslušníkov Hasičského zboru nemožno použiť. Žalobca v jeho žalobe tvrdil, že v jeho prípade boli splnené úniové podmienky založenia zodpovednosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom vnútra SR za porušenie jeho práva garantovaného čl. 6 písm. b) Smernice, z ktorých vyplýva jeho nárok na náhradu škody. Svoje právo opieral o judikatúru Súdneho dvora EÚ, najmä o rozsudok vo veci G. Fuß (C-429/09), pričom mal za to, že v jeho prípade došlo k splneniu troch podmienok založenia zodpovednosti Slovenskej republiky za porušenie jeho práva podľa čl. 6 písm. b) Smernice. Žalobca mal za to, že v jeho prípade treba za primeraný odpočinok v zmysle Smernice považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného úniového týždenného pracovného času podľa Smernice sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na ich celkovú fyzickú a/alebo morálnu integritu. Analýza slovenského právneho poriadku podľa žalobcu potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniových práv jednotlivcom a ani pravidlá použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. Žalobca mal za to, že v jeho prípade vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade rešpektovania jeho 48 hodinového týždenného pracovného času), ako aj z podmienok jeho uplatnenia, je v slovenskom právnom poriadku možné použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa §§ 11 až 13 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej aj ako „Občiansky zákonník“), nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho úniového práva. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že súd priznáva peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch na základe vlastnej úvahy pri zohľadnení všetkých okolností prípadu a do úvahy je potrebné brať primeranosť takto poskytovanej náhrady, ktorou sa má zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy.

3. Dňa 05.04.2023 doručil žalobca súdu podanie označené ako „Doplnenie žaloby“, ktorým doplnil svoju žalobu o konkrétne kalendárne týždne v rozhodnom období (od 22.12.2019 do 21.12.2022), v ktorých došlo k prekročeniu maximálneho prípustného týždenného času, vrátane súčtu odpracovaných hodín s osobitným označením času služobnej pohotovosti s fyzickou prítomnosťou na pracovisku.

4. Dňa 14.06.2023 doručil žalovaný súdu vyjadrenie k žalobe, v ktorom žiadal, aby súd konanie z procesných dôvodov zastavil a v prípade, že sa nestotožní s procesnými námietkami žalovaného, tak žiadal, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol.
Žalovaný v prvom rade namietol nedostatok právomoci slovenských súdov predmetnú vec prejednať a rozhodnúť, nakoľko mal za to, že do kompetencie vnútroštátnych súdov nepatrí posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie.
Žalovaný uviedol, že žalobca si uplatnil nárok na náhradu škody v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme, nakoľko došlo k nesprávnemu prebratiu Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Žalovaný mal za to, že Smernicu nemožno aplikovať na prejednávaný prípad, nakoľko Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Z toho dôvodu mal žalovaný za to, že Smernica sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, a preto jej ustanovenia nemohli byť porušené, ako to tvrdí žalobca. Žalovaný mal za to, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR, v rámci ktorej vykonávajú zásahovú činnosť, možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti v čl. 2 ods. 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, na ktorú Smernica v čl. 1 ods. 3 odkazuje, nakoľko úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“, keďže okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi plnia aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností.
Žalovaný ďalej namietal svoju pasívnu vecnú legitimáciu, nakoľko žalobca nezažaloval svojho zamestnávateľa ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor. Podľa žalovaného mal žalobca, ak mal za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad Smernicou povolený limit, svojho nadriadeného na túto skutočnosť upozorniť a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, na ktoré sa odvoláva v žalobe.

Podľa žalovaného boli žalobcovi za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti vyplatené príslušné zložky príjmu resp. poskytnuté náhradné voľno. Podľa žalovaného nie je prípustné, aby sa zodpovednosť Slovenskej republiky odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca.
Žalovaný uviedol, že Smernica bola transponovaná do slovenského právneho poriadku okrem iného Zákonom o Hasičskom a záchrannom zbore. Žalovaný mal za to, že z hľadiska maximálneho priemerného počtu odslúžených hodín týždenne vzhľadom na referenčné obdobia bola Smernica transponovaná správne. Žalovaný dal do pozornosti súdu, že jednotlivé ustanovenia Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore (najmä ust. § 85 ods. 1, § 86 ods. 1, 2, 3 a § 92 ods. 1) definujú služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru SR ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Zo Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore jasne vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore a štátna služba nadčas podľa § 92 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore. Ustanovenia Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe. Pri nariadenej služobnej pohotovosti v štátnej službe ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napr. aj vo výške peňažnej náhrady za časť tejto služobnej pohotovosti v štátnej službe. Ust. § 92 ods. 1 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore len vystihuje časovú kontinuitu medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. V oboch prípadoch je však nesporné, že ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času. Tvrdenie žalovaného o služobnom čase pritom podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na roky 2019-2020, 2021 a 2022, na ustanovenia ktorých žalovaný odkázal a mal za to, že jednak ustanovenia Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore ako aj ustanovenia Kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR plne transponovali čl. 2 ods. 1 Smernice.
Pokiaľ ide o transponovanie čl. 6 Smernice žalovaný uviedol, že podľa Smernice priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov, pričom týždenný pracovný čas pre každého zamestnanca musí byť ustanovený zákonom, správnym opatrením alebo kolektívnou zmluvou. Smernica umožňuje ustanoviť odlišne referenčné obdobie iné ako 7 dní, čo prichádza do úvahy najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Článok 16 Smernice stanovuje na účely ustanovenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace. Článok 17 ods. 3 Smernice poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov alebo ak je to v kolektívnej zmluve uvedené, tak na celých 12 mesiacov. Podmienkou uplatnenia takéhoto iného referenčného obdobia navyše je, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný pracovný čas odpočinku alebo vo výnimočných prípadoch, kde to z objektívnych dôvodov nie je možné, sa príslušným pracovníkom poskytne primeraná ochrana. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne (ust. § 85), pričom podľa ust. § 91 ods. 3 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Žalovaný dal súdu do pozornosti, že služobný čas hasičov môže byť rozvrhnutý aj nerovnomerne, pričom pri takto určenom pracovnom čase nesmie byť dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín a celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. V zmysle kolektívnej zmluvy hasiči vykonávajú štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom, výkon štátnej služby majú v rámci 12 hodinového riadneho služobného času alebo majú služobný čas rozvrhnutý na 17 hodín / 18 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby v trvaní 7 / 6 hodín v jednej 24 hodinovej zmene. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov. Na základe uvedeného mal žalovaný za to, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, v príslušných ustanoveniach Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore a Kolektívnych zmluvách sú

dostatočne ustanovené počty hodín služobného času hasičov, a preto mal žalovaný za to, že Smernica bola pokiaľ ide o čl. 6 Smernice transponovaná správne.
Smernica podľa žalovaného umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania článku 6 Smernice za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, ako je to v tomto prípade, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Žalovaný poukázal na to, že žalobca neosvedčil, žeby mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalovanému nebolo zrejmé, ako mohla žalobcovi vzniknúť ním uplatnená škoda, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. Žalovaný dal do pozornosti, že počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Pri takto nariadenej služobnej pohotovosti majú príslušníci Hasičského a záchranného zboru SR v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ im vytvára podmienky vhodné na odpočinok. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť a mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Podľa žalovaného žalobca nijakým spôsobom neprejavil svoju nevôľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mal žalovaný spôsobiť. Žalobca podľa žalovaného neuviedol konkrétne skutočnosti, čím a aká škoda mu bola spôsobená. S plánovaným rozvrhom služobného času je žalobca každý mesiac oboznámený najneskôr 3 dni pred začiatkom nasledujúceho kalendárneho mesiaca a žalobca počas svojho pôsobenia v Hasičskom a záchrannom zbore SR nijakým spôsobom nenamietal rozvrh služobného času, čo podľa žalovaného znamená, že s rozvrhom pracovného času prejavil súhlas konkludentne tak, že konal podľa plánovaného rozvrhnutia služobného času, na výkon práce sa vždy riadne a včas dostavil a služobný úrad nemal pochybnosť o tom, že s takýmto rozvrhnutím pracovného času súhlasí. Žalobca nikdy neprejavil záujem o preradenie na funkciu s rovnomerne rozvrhnutým služobným časom. Podľa žalovaného pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR vyplývajú viaceré výhody z oblasti sociálneho zabezpečenia či zdravotnej starostlivosti.
Podľa žalovaného žalobca opomenul uviesť, že v Smernici sa stanovuje maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín, avšak tento limit je priemer, ktorý možno vypočítať za referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace. Taktiež navrhol zobrať do úvahy a zohľadniť špecifické požiadavky na činnosť Hasičského a záchranného zboru. Príslušníci sú chránení pred nepriaznivými účinkami spôsobenými nadmerne dlhým pracovným časom a nedostatočným odpočinkom práve vyššie spomínanými zákonnými úpravami vyplývajúcimi z osobitného prepisu o sociálnom zabezpečení a z kolektívnej zmluvy, ktoré majú za následok, že nie je prekračovaný stanovený maximálny pracovný čas určený v Smernici. Z plánovacích plachiet vyplýva, že ak by sme zvolili napr. rok 2022 a prepočítali čas strávený v práci (24 hodín v každom služobnom dni) a 4 mesačné referenčné obdobie pre výpočet skutočného času, ktorý žalobca strávil na pracovisku, dospeli by sme k záveru, že žalobca:
- v období 1/2022 - 4/2022 t.j. spolu 120 dní, čo je 17,14 týždňa žalobca mohol odpracovať maximálne (zaokrúhlene na celú hodinu) 823 hodín. V tomto období bol žalobca v práci (výkon služby + pohotovosť na pracovisku) 775,5 hodín, čo je o 47,5 hodín menej ako maximálny čas ustanovený smernicou;
- v období 5/2022 - 8/2022 t.j. spolu 123 dní, čo je 17,57 týždňa žalobca mohol odpracovať maximálne (zaokrúhlene na celú hodinu) 843 hodín. V tomto období bol žalobca v práci (výkon služby + pohotovosť na pracovisku) 728 hodín, čo je o 115 hodín menej ako maximálny čas ustanovený smernicou v uvedenom referenčnom období;
- v období 9/2022 - 12/2022 t.j. spolu 122 dní, čo je 17,43 týždňa žalobca mohol odpracovať maximálne (zaokrúhlene na celú hodinu) 837:00 hodín. V tomto období bol žalobca v práci (výkon služby + pohotovosť na pracovisku) 731,5 hodín, čo je o 105,5 hodín menej ako maximálny čas ustanovený smernicou.
Podľa uvedených výpočtov aj po započítaní pohotovosti na pracovisku do maximálneho týždenného pracovného času žalobca pracoval v prvom referenčnom období v priemere 45 hodín týždenne, v druhom referenčnom období v priemere 41 hodín týždenne a v treťom referenčnom období v priemere 42 hodín týždenne (smernica umožňuje odpracovať 48 hodín týždenne).
Smernica určuje maximálny týždenný pracovný čas, ktorý vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Článok 2 ods. 1 Smernice definuje pracovný čas ako akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou. Žalovaný uviedol, že na účely Smernice treba

do maximálneho času ustanoveného smernicou započítavať iba čas, ktorý žalobca pracuje, tzn. je na pracovisku, služobnej ceste, prípadne na školení. Do maximálneho času pre účely dodržiavania maximálneho týždenného času určeného Smernicou nemožno zarátavať čas, kedy žalobca čerpá náhradné voľno, dovolenku, dodatkovú dovolenku, PN-ku, OČR-ku, lekára, otcovskú dovolenku, alebo je na rekondičnom pobyte, pretože počas tohto času žalobca nepracuje podľa pokynov zamestnávateľa ani nevykonáva činnosti vyplývajúce z jeho popisu služobných činností. Preto nemožno takto strávený čas zarátavať do maximálneho týždenného pracovného času.
Žalovaný na podporu svojej argumentácie poukázal na rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 8C/25/2017-216 zo dňa 23.12.2019 v rovnakej právnej veci, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove, č. k. 15Co/6/2023-313 zo dňa 24.11.2020. Žalovaný taktiež poukázal na to, že žalobca pri vzniku služobného pomeru akceptoval všetky podmienky, ktoré sa vzťahujú na výkon štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru SR a bol oboznámený s plánovaným rozvrhom služobného času a so všetkými internými predpismi a kolektívnymi zmluvami.
Výšku nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje považoval žalovaný za zjavne neprimeranú, a to najmä s ohľadom na porovnanie tejto výšky s výškami náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmou žalobcu podľa žalovaného neporovnateľne vyššia. Žalovaný mal za to, že žalobca neodôvodnil výšku požadovanej peňažnej náhrady. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne.
Žalovaný ďalej poukázal na ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje podmienky, kedy má žalobca nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalovaný mal za to, že žalobca, ako ani jeho právny zástupca, v konaní nepreukázali zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdala postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch
(t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencie závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Žalovaný mal za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy, ktorú žalobca požaduje. Je potrebné podotknúť, že dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu a s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti je úlohou žalobcu, resp. jeho právneho zástupcu, pokiaľ je v konaní zastúpený, označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti hneď na začiatku konania. Žalovaný má za to, že žalobca ani do tohto momentu konania nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi.

5. Dňa 17.07.2023 doručil žalobca súdu vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného, v ktorom k námietke žalovaného týkajúcej sa vecnej pôsobnosti Smernice uviedol, že významom a výkladom čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci sa zaoberali viaceré rozsudky Súdneho dvora EÚ, výklad ktorých je všeobecne záväzný a s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. Žalobca poukázal na rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci Pffeifer (C-397/01), Personalrat der Feuerwehr Hamburg (C-52/04), R. Matzak (C-518/15). Žalobca nesúhlasil s tým, žeby sa Smernica nevzťahovala na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR.
K námietke žalovaného týkajúcej sa nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalobca uviedol, že žalovaným je Slovenská republika, ktorá je po vstupe do Európskej únie zodpovedná za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu Smernice. Za Slovenskú republiku pritom koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.
Žalobca mal za to, že výklad žalovaného o tom, akým spôsobom bola Smernica do slovenského právneho poriadku transponovaná nespĺňa požiadavky únijného práva, nakoľko je len formálny a nedosahuje sa ním požadovaný výsledok, t. j. zabezpečenie 48-hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR. Žalovaný svoje tvrdenie o správnej transpozícii Smernice opiera podľa žalobcu iba o formálne premietnutie požiadaviek jej čl. 2 ods. 1 do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore, má za to, že ustanovenia tohto zákona a kolektívnych zmlúv plne transponujú čl. 2 ods. 1 Smernice, avšak praktickým dôsledkom aplikácie Zákona o Hasičskom

a záchrannom zbore je podľa žalobcu výsledok, ktorý negarantuje 48 hodinový pracovný čas pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR.
Žalobca ďalej uviedol, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času, nie je považovaná za výkon štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, ak k nej bude privolaný. Smernica však podľa žalobcu neupravuje žiadnu „prechodnú" kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku ako Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore vo forme služobnej pohotovosti hasiča na pracovisku. Ustanoveniam Smernice by podľa žalobcu bolo možné vyhovieť len, ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času. Ustanovenia Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore sú tak podľa žalobcu aj v rozpore s definíciou pracovného času podľa čl. 2 ods. 1 Smernice. Žalobca mal teda za to, že nakoľko služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín týždenne.
Aj pokiaľ ide o transponovanie čl. 6 Smernice mal žalobca za to, že žalovaný len popísal, akým spôsobom sa viaceré ustanovenia Smernice premietli do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo, má za to, že „dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 Smernice správne". Žalobca mal za to, že žalovaný sa podrobne zaoberal vo svojom vyjadrení zákonnou úpravou služobnej doby v rámci referenčného obdobia, avšak nereagoval na kľúčový problém, t. j. či aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa čl. 6 písm. b) Smernice. Podľa žalobcu tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie Smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa čl. 6 písm. b) Smernice. Na základe uvedeného, ak štát nie je schopný zabezpečiť 48-hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného referenčného obdobia, dostáva sa do rozporu s požiadavkou v čl. 6 písm. b) Smernice. Žalobca mal pritom za to, že Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore neupravuje mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že priemerný pracovný čas v rozsahu 48 hodín bude rešpektovaný počas stanovených šesťmesačných referenčných období. Žalobca mal za to, že Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore nesprávne transponoval Smernicu, nakoľko za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku, čo je v rozpore s čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice. Súčet „riadnej" služobnej doby a služobnej pohotovosti prekračuje požiadavku 48 hodinového priemerného pracovného času požadovaného čl. 6 písm. b) Smernice. Porušenie uvedených ustanovení Smernice tak podľa žalobcu zakladá zodpovednosť Slovenskej republiky za škodu spôsobenú porušením únioného práva, ktorú si žalobca v predmetnom konaní uplatnil.
Žalobca uviedol, že náhrada škody členským štátom spôsobená jednotlivcom porušením ich práva musí byť primeraná vzniknutej škode a je na vnútroštátnom súde dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určil, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v čl. 6 písm. b) Smernice v dôsledku porušenia právnej normy Únie, mu bude uhradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a aby definoval pravidlá týkajúce sa výpočtu tejto náhrady. Pod škodou treba pritom podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ rozumieť škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený v čl. 6 písm. b) Smernice rešpektovaný.
Dlhodobé nerešpektovanie určeného únioného týždenného pracovného času podľa Smernice sa môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb predovšetkým vo vzťahu k ich ochrane práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na celkovú fyzickú a/alebo morálnu integritu. Žalobca ďalej uviedol, že v dobe, v ktorej je ako hasič z dôvodu pracovnej pohotovosti nútený stráviť čas na pracovisku nad 48 hodinový týždenný pracovný čas, nemôže voľne disponovať so svojím časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily atď., t. j. nemôže využívať tento čas pre seba a reálne napĺňať právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu. Žalobca mal za to, že iba dodržiavanie denného a týždenného odpočinku poskytuje skutočnú záruku ochrany zdravia zamestnancov.
Podľa žalobcu v slovenskom právnom poriadku neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únioných práv jednotlivcov a ani pravidlá, použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. Žalobca odvolávajúc sa na povahu škody, ktorá má nemajetkovú povahu ako aj na podmienky jej uplatnenia mal za to, že v slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa ust. § 11-13 Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú obsahom a účelom najbližšie ustanovenia k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia únioného práva. Žalobca mal za to, že túto škodu je možné nahradiť v peniazoch. Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti

fyzickej osoby podľa Občianskeho zákonníka sú zásadne identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime úniovej zodpovednosti, keďže sa rovnako predpokladá, že existuje zásah objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu, ide o zásah, ktorý je neoprávnený a existuje príčinná súvislosť medzi uvedenými podmienkami. Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy spĺňa aj požiadavky zásad únijného práva na rovnocennosť s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátneho súdu ako aj efektivity, nakoľko nejde o konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie únijného práva jednotlivca pred slovenským súdom. Súd priznáva náhradu nemajetkovej ujmy podľa vlastnej úvahy zohľadňujúc všetky okolnosti prípadu.
Žalobca sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že tabuľky priložené v prílohe žaloby nie je možné považovať za dôkaz, nakoľko táto evidencia obsahuje tak plánované hodiny ako aj skutočne odpracované hodiny bez času služobnej pohotovosti. Výpis dochádzkového systému SAP prestal byť podľa žalobcu plánovaným rozvrhom služobného času hneď po ukončení daného mesiaca, keď nadriadený skutočne odpracované hodiny žalobcu za daný mesiac (bez času služobnej pohotovosti) potvrdil do evidencie systému SAP. Údaj o rozdiele medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom potvrdzuje jeho reálne odpracované hodiny (bez času služobnej pohotovosti), a teda neopodstatnenosť námietky žalovaného. Práve na základe údajov zo softvéru SAP sa u príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR vypočítava každý mesiac ich služobný príjem.
K argumentom žalovaného, ktoré sa opierali o rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 8C/25/2017-216 zo dňa 23.12.2019 žalobca uviedol, že predmetom tohto konania bol síce obdobný nárok ako nárok uplatnený žalobcom, ale petit žaloby bol rozdielny, keď si subjekt vystupujúci ako žalobca v konaní pred Okresným súdom Stará Ľubovňa stanovil formu a rozsah náhrady škody presným výpočtom, ktorý v súdnom spore spôsoboval problém, nakoľko žalovaný tomto spore tvrdil, že ide o mzdový nárok. Žalobca v konaní prebiehajúcom na Okresnom súde Pezinok pritom stanovil formu a spôsob náhrady škody paušálnou sumou bez konkrétneho výpočtu.
Argument žalovaného, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody, t. j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody, je podľa žalobcu v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ.
Žalobca mal za to, že v jeho prípade boli splnené podmienky na to, aby sa domáhal peňažnej satisfakcie, nakoľko táto prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Podľa žalobcu žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov neprichádzajú do úvahy vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát. Rovnako podľa žalobcu neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia. Zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
Pokiaľ ide o námietku žalovaného, ktorý žalobcom uplatnenú výšku nemajetkovej ujmy považoval za zjavne neprimeranú s ohľadom na výšku náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, poukázal žalobca na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu (Krajského súdu Banská Bystrica) a na právoplatné súdne rozhodnutia, ktorými bola v obdobnej veci právoplatne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy proti Slovenskej republike za porušenie práva EÚ vo výške od 2.500,00 eur do 4.759,99 eur.
Žalobca sa nestotožnil s výpočtami žalovaného, na základe ktorých spochybnil skutočnosť, či v referenčnom období došlo k prekročeniu maximálneho týždenného pracovného času. Žalovaný na str. 10 svojho vyjadrenia uvádza, že obdobie nerovnomerne rozvrhnutého pracovného času je 6 mesiacov a to s poukazom na ust. § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., v ostatných súdnych konaniach považuje toto obdobie za referenčné obdobie no následne prepočítava maximálny týždenný pracovný čas na referenčné obdobie 4 mesiacov. Nie je teda zrejmé, ktoré referenčné obdobie žalovaný berie do úvahy, ktorým je potrebné sa v konaní zaoberať a prečo neprepočítal celé žalované obdobie ale len rok 2022.
K samotnému výpočtu žalobca uviedol, že tento nerešpektuje znenie Smernice 2003/88/ES a to najmä jej článkov 6 písm. b), 7 a 16 písm. b). Predložený výpočet nezohľadňuje tzv. neutrálne obdobia a obdobia, ktoré sa do maximálneho týždenného pracovného času nezapočítavajú. Žalovaným predložený výpočet je len strohým štatistickým prepočtom. Konkrétne je možné uviesť, že v mesiacoch 5/22 - 8/22 vzal žalovaný v úvahu 4 mesačné referenčné obdobie, v ktorom mu vyšlo 123 dní v ktorých žalobca odpracoval 728 hodín. 123 dní delene 7 (počet dní v týždni) je 17,57 týždňa. 728 hodín delene 17,57 je 41,43 hodín týždenne. Ako vyplýva z uvedené prepočtu tento nezohľadňuje napr. 2 dni služobného voľna v mesiaci 5/22, 2 dni dovolenky v mesiaci 6/22, 1 deň dovolenky v mesiaci 7/22, 4 dni dovolenky a jeden deň služobného voľna v mesiaci 8/22, ktoré sú tzv. neutrálnym obdobím. Uvedené pochybenia majú zásadný vplyv na správnosť výpočtov maximálneho týždenného pracovného času. Popísané nesprávnosti sú v každom z výpočtov predloženým žalovaným. Žalobca poukázal na to, že Súdny dvor

vo svojej judikatúre zdôraznil, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti ustanovení smernice o pracovnom čase tým, že nárok pracovníka na týždenný pracovný čas v maximálnej dĺžke 48 hodín, ako ho stanovuje článok 6 ods. 2 tejto smernice, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho nejakým spôsobom obmedzia (Rozsudok v spojených veciach C-397/01 až C-403/01, bod 99; rozsudok vo veci C-243/09, bod 52; rozsudok vo veci C-429/09, bod 34). Pokiaľ ide o referenčné obdobie použité na výpočet priemerného týždenného pracovného času, v článku 16 smernice sa stanovuje, že „[…] Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne; […]“. To znamená, že neexistenciu práce počas tohto obdobia nemožno použiť na kompenzáciu iných období, počas ktorých sa presiahol maximálny týždenný pracovný čas.

6. Dňa 10.11.2023 žalobca predložil súdu výpočet priemerného týždenného pracovného času vypracovaný v súlade s čl. 6 Smernice.

7. Súd sa pred nariadením pojednávania vo veci samej vysporiadal s otázkou, či sú splnené procesné podmienky, za ktorých môže v predmetnej veci konať a rozhodnúť, a to aj s ohľadom na námietky vznesené v priebehu sporu žalovaným.

8. Žalovaný vo svojich vyjadreniach vzniesol námietku právomoci tunajšieho súdu predmetný spor prejednať a rozhodnúť a z toho dôvodu navrhoval, aby súd konanie zastavil. Podľa ust. § 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj ako „Civilný sporový poriadok“) súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Žalobca svoj nárok na náhradu škody uplatnenej v predmetnom konaní odvodzuje od toho, že mu škoda vznikla v dôsledku porušenia práva Únie. Tento spor je pritom potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, ktoré podľa cit. ust. § 3 Civilného sporového poriadku prejednávajú a rozhodujú vnútroštátne súdy. Aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ (porovnaj napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ C-429/09 z 25.11.2020 vo veci Günter Fuß c/a Stadtt Halle) vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Jedine všeobecný súd je oprávnený a zároveň aj povinný rozhodnúť o tom, či bola jednotlivcovi spôsobená škoda nesprávnym prebratím práva Európskej únie resp. jeho nerešpektovaním a zároveň aj o tom, v akej výške dotknutá škoda vznikla. Z toho dôvodu súd vyhodnotil námietku žalovaného ako nedôvodnú.

9. Súd vo veci nariadil pojednávanie na deň 16.11.2023, na ktorom žalobca aj žalovaný zotrvali na svojich doterajších vyjadreniach. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu a listinnými dôkazmi tvoriacimi obsah spisu, a to najmä tabuľkovým prehľadom služieb žalobcu za obdobie 10/2019 - 10/2022 a ostatným na vec sa vzťahujúcim spisovým materiálom, pričom zistil nasledovný skutkový stav vo veci:

10. Žalobca bol počas celého rozhodného obdobia príslušníkom Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky na pracovisku Pezinok. Žalobcovi sú nerovnomerne rozvrhované služby takým spôsobom, že žalobcovu 16 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 8 hodinová služobná pohotovosť, ktorú trávi žalobca na pracovisku. Z výsluchu žalobcu súd zistil, že v Hasičskom a záchrannom zbore Slovenskej republiky pôsobí od roku 2009 na pozícií technik/strojník, teda jeho hlavnou úlohou je dopraviť kolegov na miesto zásahu bezpečne a včas, čo pokladal za pomerne zodpovednú funkciu. Žalobca bude mať 50 rokov, s čím súvisí, že potrebuje viac regenerácie po práci ako v čase, keď do zboru nastúpil. Práca sa odzrkadľuje na jeho fyzickom zdraví. Práca spočíva v tom, že 16 hodín pracujú a 8 hodín majú odpočinok (na pracovisku v odpočinkovej miestnosti). V rámci tých 16 hodín sa starajú o techniku, zariaďujú veci okolo budovy, zdokonaľujú sa v rôznych činnostiach, čo je ich povinnosťou a teda samozrejme pokiaľ nie sú na výjazde. Po práci nasledujú 2 dni na regeneráciu, ktoré sa snaží žalobca využiť, aby vyšiel zo stresu z práce, ktorého intenzita závisí od výjazdu, atď. Častokrát však mávajú cvičenia, zastupujú kolegov, ktorí sú na PN, preto čas na regeneráciu nie je dostatočný. Dostávajú síce náhradné voľno, ktoré však niekedy ani nie je priestor vyčerpať. Nočná pohotovosť (8 hodín) sa nezarátava do fondu pracovného času. Počas 2 dní na regeneráciu je stanovený rozsah povinného odpočinku, a to 8 hodín, po ktorých žalobcu zase môžu povolať do práce. Žalobcovi sa stalo, že počas tých 2 dní na regeneráciu bol povolaný do práce, mal nariadené školenie, výcvik. Žalobca nepovažoval tých 48 hodín pre odpočinok za dostačujúci. Rozvrh pracovného času má vplyv na žalobcov rodinný život, vzťah s rodinou, s priateľmi, teda celkovo na súkromný život. Žalobca pracuje častokrát aj soboty, nedele, ostatní pracujú spravidla od pondelka do piatku, následne sa teda nevedia

prispôsobiť tak, aby spolu mohli tráviť čas, zladia sa tak maximálne raz za mesiac. Napríklad syn pláva, máva súťaže, žalobca sa mu však nemôže venovať koľko by chcel. Musí osloviť cudzích ľudí, ktorí ho napríklad na súťaž dopravia, nemôže tam byť s ním. Nemôže ho sledovať ako napreduje. Syn má 14 rokov. Čo sa týka fyzickej stránky, tá je zatiaľ našťastie v poriadku, vážny úraz doposiaľ nemal. Fyzické problémy nepociťuje, je to tak, že fyzicky musia byť 100% fit, s tým, že musia zvyšovať svoju fyzickú kondíciu, čo sa dá aj v práci. Problémom je skôr psychická stránka, stresový faktor v rámci práce je dosť vysoký, v rámci tých 8 hodín si môžu síce odpočinúť, ale nie je to kvalitný odpočinok. Človek je ako keby „na strunkách, v napätí“, kedykoľvek sa môže pustiť siréna a do minúty musia byť pripravení na výjazd. Teda po psychickej stránke je to určite vyčerpávajúce. V rámci pracovnej pohotovosti (8h) nemôžu spať, môžu si sadnúť, počúvať hudbu, prípadne čítať, nie však ľahnúť si a spať. Na stanici sa nachádza oddychová miestnosť. Za posledný mesiac mali asi tri výjazdy počas pracovnej pohotovosti (8h). Žalobca chodí na pravidelné povinné lekárske prehliadky, ktoré musia všetci vojaci, policajti, hasiči absolvovať raz do roka a s výsledkom, že je spôsobilý. Žalobca má možnosť absolvovať pracovnú rehabilitáciu v kúpeľoch. Žalobca nemá žiadne iné zamestnanie, nepodniká.

11. Služobná pohotovosť je určovaná počas nočných hodín. Počas pracovnej pohotovosti majú príslušníci Hasičského a záchranného zboru SR na pracovisku možnosť si oddýchnuť v určenej miestnosti s viacerými lôžkami. V prípade, ak je počas pracovnej pohotovosti vyhlásený poplach, musia byť pripravení do minúty opustiť požiarnu zbrojnicu za účelom zásahu. V prípade vyhlásenia poplachu sa mení služobná pohotovosť na službu nadčas. Po takto určenej službe vrátane služobnej pohotovosti v celkovom trvaní 24 hodín majú mať príslušníci Hasičského a záchranného zboru 2 dni voľna. Bezprostredne po tom, ako strávia na pracovisku 24 hodín by mali mať garantované voľno v trvaní 8 hodín a následne môžu byť opätovne zavolaní do služby resp. im môžu byť nariadené školenia, cvičenia a pod. Z výsluchu žalobcu vyplynulo, že takýto spôsob rozvrhnutia pracovného času má na neho vplyv v tom zmysle, že nemá dostatočný čas na regeneráciu a na rodinu. Je ženatý a má 14-ročného syna. Kvôli pracovnému času je ťažké, aby si ako rodina niečo spoločne naplánovali. Sám seba hodnotil ako fyzicky v poriadku, ale pozoroval určitý vplyv na jeho psychiku z pohľadu stresu. Žalobca nepovažoval čas, ktorý má k dispozícii na regeneráciu za dostatočný.

12. Počet odpracovaných hodín, čo sa týka rozsahu služobného času a rozsahu služobnej pohotovosti u žalobcu nebol medzi stranami sporný. Z tabuľkového prehľadu služieb žalobcu mal súd preukázané, že žalobcov priemerný týždenný pracovný čas prekročil rozsah 48 hodín v mesiacoch 1/2020, 2/2020, 5/2020, 6/2020, 7/2020, 9/2020, 10/2020, 1/2021, 4/2021, 6/2021, 7/2021, 9/2021, 1/2022, 3/2022, 4/2022, 7/2022 a 9/2022. V ostatných obdobiach žalobcov priemerný týždenný služobný čas neprekročil limit 48 hodín. Berúc do úvahy 4-mesačné referenčné obdobie, došlo k prekročeniu týždenného maximálneho pracovného času 5x (obdobie od 5/2020 do 8/2020, obdobie od 9/2020 do 12/2020, obdobie od 1/2021 do 4/2021, obdobie od 5/2021 do 8/2021, obdobie od 1/2022 do 4/2022). Berúc do úvahy 6-mesačné referenčné obdobie, došlo k prekročeniu týždenného maximálneho pracovného času 3x (obdobie od 1/2020 do 6/2020, obdobie od 1/2021 do 6/2021, obdobie od 1/2022 do 6/2022). Čo sa týka výpočtov žalovaného súd sa stotožnil s názorom žalobcu o ich nesprávnosti, keď nerešpektujú znenie Smernice 2003/88/ES a to najmä jej článkov 6 písm. b), 7 a 16 písm. b), keďže nezohľadňujú tzv. neutrálne obdobia a obdobia, ktoré sa do maximálneho týždenného pracovného času nezapočítavajú. Žalovaným predložený výpočet nezohľadňuje dni služobného voľna a dni čerpania dovolenky, ktoré sú tzv. neutrálnym obdobím, čo má zásadný vplyv na správnosť výpočtov maximálneho týždenného pracovného času. Pokiaľ ide o referenčné obdobie použité na výpočet priemerného týždenného pracovného času, v článku 16 smernice sa stanovuje, že „[…] Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne; […]“. Z toho vyplýva, že neexistenciu práce počas tohto obdobia nemožno použiť na kompenzáciu iných období, počas ktorých sa presiahol maximálny týždenný pracovný čas.

13. Podľa čl. 7 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava SR (ďalej aj ako „Ústava SR“) Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebonariadenímvládypodľačl.120 ods. 2.

14. Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

15. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

16. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

17. Podľa bodu 5 Preambuly Smernice všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku. Pojem „odpočinok“ sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. v dňoch, hodinách, resp. ich častí. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je potrebné tiež zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času.

18. Podľa čl. 1 ods. 1 Smernice táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času.

19. Podľa čl. 2 ods. 2 písm. a) Smernice táto smernica sa vzťahuje na minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas.

20. Podľa čl. 2 ods. 3 Smernice táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

21. Podľa čl. 2 Smernice na účely tejto smernice platia tieto definície:
1. „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou;
2.„čas odpočinku“ je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom.

22. Podľa čl. 6 Smernice členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov:
a) týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi,
b) priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

23. Podľa čl. 16 písm. b) Smernice, členské štáty môžu ustanoviť: pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace. Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne.

24. Podľa § 85 ods. 1 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

25. Podľa § 85 ods. 2 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

26. Podľa § 86 ods. 1, 2 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

27. Podľa § 92 ods. 1 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

28. Podľa § 92 ods. 2 písm. a) Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore na zabezpečenie nevyhnutných úloh môže služobný úrad v odôvodnených prípadoch nariadiť príslušníkovi služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času v mieste vykonávania štátnej služby.

29. Podľa § 103 ods. 5 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore príslušníkovi v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom okrem služobného príjmu patrí peňažná náhrada za služobnú pohotovosť v štátnej službe a za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení pre obdobie brannej pohotovosti štátu.

30. Podľa § 122 ods. 1 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore, ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

31. Podľa § 122 ods. 2 písm. a) Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore, ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 2 nariadená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada a) 50 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania jeho štátnej služby, a 100 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

32. Podľa § 122 ods. 3 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas.

33. Súd mal v danej veci preukázané, že v prípade žalobcu je daná jeho aktívna vecná legitimácia v spore, nakoľko, ako bude odôvodnené nižšie, čl. 6 písm. a) Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcovi práva, ktoré môžu jednotlivci uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi, a teda poškodený pracovník má právo sa domáhať náhrady škody v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového týždenného pracovného času vyplývajúceho z čl. 6 písm. b) Smernice priamo proti členskému štátu. Na základe uvedeného je následne možné vyvodiť aj pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného v predmetnom spore, ktorú žalovaný v priebehu konania namietal. V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora EÚ zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcovi porušením práva EÚ, ktoré sú mu pripísateľné, je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Európska únia založená. Táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva EÚ členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi môže zabezpečiť nielen verejnoprávny subjekt ale aj samotný štát a nie je vylúčené, aby za škodu spôsobenú jednotlivcovi zodpovedal popri verejnoprávnom subjekte aj samotný členský štát. V danom prípade si žalobca ako jednotlivec poškodený porušením práva EÚ uplatnil náhradu škody voči Slovenskej republike ako členskému štátu EÚ. Za daných okolností bolo potrebné zvážiť, kto a za akých okolností zodpovedá za vzniknutú ujmu. Nakoľko v danom prípade žalobca žaluje na tom podklade, že nedošlo k správnej transpozícii Smernice, štát - Slovenská republika ako zodpovedný subjekt, musí byť v konaní zastúpený tým ústredným orgánom štátnej správy, ktorý zodpovedá za faktickú implementáciu únijného práva do vnútroštátneho poriadku, do ktorého daná oblasť patrí, ktorým v súlade s ust. § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, do pôsobnosti ktorého patrí aj správa a riadenie Hasičského záchranného zboru SR. Z uvedených dôvodov súd vyhodnotil námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatku jeho pasívnej vecnej legitimácie v spore za nedôvodnú.

34. Žalovaný sa ďalej v priebehu konania bránil tým, že Smernicu nie je možné aplikovať na služobný čas hasičov, nakoľko títo patria medzi civilnú ochranu a z toho dôvodu, sú z pôsobnosti Smernice vyňatí. K uvedenej argumentácii žalovaného súd uvádza, že vychádzajúc z judikatúry Súdneho dvora EÚ je potrebné konštatovať, že z rozsahu úpravy Smernice nie sú vyňatí ani hasiči, ako to tvrdil žalovaný v rámci svojej obrany. Súdny dvor EÚ konštatoval, že článok 6 písm. b) Smernice predstavuje pravidlo sociálneho práva EÚ s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže sa jedná o minimálnu požiadavku určenú na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, od ktorej sa v prípade neprebratia čl. 22 ods. 1 tejto Smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú išlo vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (porovnaj body 33-35 a 38 rozsudku Súdneho dvora EÚ C-429/09 z 25.11.2020 vo veci Günter Fuß c/a Stadtt Halle). Z uvedeného dôvodu súd dospel k záveru, že je možné Smernicu aplikovať aj na skutkový stav v predmetnom spore.

35. Ako vyplýva z Ústavy SR právo EÚ má prednosť pred vnútroštátnym právom a súdy Slovenskej republiky majú povinnosť dodržiavať právo EÚ, ktorá povinnosť je výslovne zachytená aj v právnom poriadku Slovenskej republiky a vyplýva najmä z článkov 144 ods. 1 v spojení s čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy SR a vyplýva tiež z konštantnej judikatúry Súdneho dvora EÚ. Na zásade prednosti a tiež na zásade priameho účinku právnych noriem EÚ je založená zodpovednosť členského štátu aj v prípade chybnej aplikácie alebo opomenutia zo strany členského štátu. Priamu aplikovateľnosť ustanovení komunitárneho práva v prípade, ak je vnútroštátna norma v rozpore s právom EÚ, vysvetlil prvýkrát Súdny dvor EÚ v rozsudku C-106/77 zo dňa 09.03.1978 vo veci Simmenthal, keď uviedol, že priama aplikovateľnosť, o ktorú išlo v danom prípade, znamená, že predpisy práva Spoločenstva musia byť plne účinné a aplikovateľné jednotným spôsobom vo všetkých členských štátoch odo dňa nadobudnutia účinnosti a počas celej doby trvania ich platnosti. Tieto ustanovenia zakladajú s okamžitým účinkom práva a povinnosti pre všetkých, ktorých sa týkajú, či členských štátov alebo jednotlivcov, ktorí sú účastníkmi právnych vzťahov vyplývajúcich z práva Spoločenstva. Tento účinok sa vzťahuje aj na každý súd, ktorému bolo v rámci jeho právomoci predložené podanie a ktorého poslaním ako orgánu členského štátu je chrániť práva priznané jednotlivcom právom Spoločenstva. Podľa zásady prednosti práva Spoločenstva je účinkom z dôvodu nadobudnutia účinnosti priamo uplatniteľných ustanovení Zmluvy a aktov inštitúcií vo vzťahu k vnútroštátnemu právu členských štátov nielen strata použiteľnosti každého existujúceho ustanovenia vnútroštátneho predpisu, ktoré je s nimi v rozpore, ale vzhľadom na to, že tieto ustanovenia a akty sú neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku použiteľného na území každého členského štátu, pričom majú prednosť - aj zabránenie zavedenia nových vnútroštátnych legislatívnych aktov, ktoré sú nezlučiteľné s normami Spoločenstva. Z dotknutého rozsudku rovnako vyplýva, že každý vnútroštátny súd, ktorému bolo v rámci jeho právomoci predložené podanie je povinný v plnej miere aplikovať právo Spoločenstva a chrániť práva, ktoré toto právo priznáva jednotlivcom, pričom musí prípadne neaplikovať akékoľvek vnútroštátne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je s ním v rozpore, bez ohľadu na to, či bolo prijaté skôr alebo neskôr ako predpis Spoločenstva. Priamy účinok je priznávaný primárnemu právu EÚ a pokiaľ ide o sekundárne právo EÚ majú priamy účinok nariadenia pod podmienkou, že pravidlá v nich obsiahnuté sú dostatočne jasné, presné a relevantné pre situáciu jednotlivého účastníka konania. Smerniciam ako právnym aktom EÚ, ktoré sú určené členským štátom a ktoré musia byť členským štátom transponované do vnútroštátneho práva, Súdny dvor EÚ priznáva priamy účinok s cieľom chrániť práva jednotlivcov a majú priamy účinok vtedy, keď sú ich ustanovenia bezpodmienečné, dostatočne jasné a presné za predpokladu, že členský štát netransponoval smernicu do stanoveného termínu alebo ju netransponoval riadne. (porovnaj rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Van Duyn proti Home Office). Smerniciam sa však priznáva len priamy vertikálny účinok, ktorý umožňuje jednotlivcovi, aby sa odvolával vo vzťahu k štátu na ustanovenie práva EÚ.

36. V danom konkrétnom prípade si žalobca odvodzoval svoj nárok na náhradu škodu od tej skutočnosti, že Slovenská republika netransponovala do slovenského právneho poriadku článok 2 a článok 6 písm. b) Smernice, resp. že Smernica nebola to slovenského právneho poriadku transponovaná správne, ktorá okolnosť bola medzi stranami sporná. Prostredníctvom transpozície smerníc sa do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov EÚ vnášajú požiadavky únioového práva a dosahuje sa výsledok požadovaný úniovým zákonodarcom. Ustanovenia smernice musia byť prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby bola zachovaná ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte.

V danom konkrétnom prípade z Prílohy č. 4 k Zákonu o Hasičskom a záchrannom zbore vyplýva, že do tohto zákona bola okrem iných prebratá aj Smernica. Súd na základe vykonaného dokazovania, oboznámením sa s okolnosťami daného prípadu a porovnaním čl. 2 a čl. 6 písm. b) Smernice s relevantnými ustanoveniami Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore dospel k záveru, že Smernica nebola transponovaná správne, nakoľko sa do ustanovení Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore nepremietli ustanovenia Smernice, ktoré definujú pracovný čas ako akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou a tiež ktoré definujú čas odpočinku ako akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore rovnako priamo nedefinuje, že priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov nesmie prekročiť 48 hodín. Podľa Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore sa služobná pohotovosť nepovažuje za súčasť týždenného pracovného času príslušníkov hasičského zboru, v dôsledku čoho prichádza pravidelne k jeho prekračovaniu. Takúto právnu úpravu nie je možné považovať za súladnú s článkom 2 a článkom 6 písm. b) Smernice. Žalovaný sa v priebehu konania bránil tým, že dotknuté ustanovenia Smernice nemusia byť zahrnuté priamo len do textu Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore ale tieto môžu byť transponované aj do iných podzákonných predpisov resp. kolektívnych zmlúv, pričom odkazoval na Kolektívne zmluvy vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na roky 2019-2020, 2021 a 2022. Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore umožňuje služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi Hasičského a záchranného zboru SR služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v čl. 6 písm. b) Smernice, a to v dôsledku skutočnosti, že služobná pohotovosť nie je považovaná za súčasť služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru SR, čím je daný rozpor medzi Zákonom o Hasičskom a záchrannom zbore a čl. 6 písm. b) Smernice. Je pravdou, že Smernica v kapitole 5 upravuje odchýlky a výnimky, ktoré môžu členské štáty uplatniť vzhľadom na osobitnú povahu príslušných činností, avšak aj to len za súčasného zachovania náležitého zreteľa na všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov. Čo sa týka protipožiarnych služieb, odchýlky sa nesmú týkať maximálne stanoveného týždenného 48 hodinového pracovného času, keďže štátna služba žalobcu nevykazuje žiadne osobitosti, ktoré by v štandardnom režime fungovania v rámci plnenia úloh zboru podľa Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore mali zakladať výnimku z pôsobnosti Smernice podľa jej článku 17. Súd po vykonanom dokazovaní považoval za jednoznačné, že v priebehu konania bolo preukázané, že bez ohľadu na to, akým spôsobom bola Smernica do slovenského právneho poriadku transponovaná, žalobca súdu preukázal, že v jeho prípade dochádza k faktickému stavu, kedy jeho služobný čas prekračuje Smernicou určený maximálny limit, ktorý je 48 hodín týždenne. Z toho dôvodu nie je možné tvrdiť, že Smernica bola do slovenského právneho poriadku transponovaná správne, keďže sa jej uplatňovaním nedosahuje stav požadovaný Smernicou, ktorým je zabezpečiť pre zamestnancov zvýšenú ochranu a zlepšenie bezpečnosti, hygieny a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ktoré by sa nemali podriaďovať čisto ekonomickým úvahám.

37. Žalobca sa v predmetnom konaní domáhal, aby mu súd voči žalovanému priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko mal za to, že porušením čl. 6 písm. b) Smernice dochádza na jeho strane k vzniku nemajetkovej ujmy tým, že bolo zasiahnuté do jeho práva na zdravie, fyzickú a morálnu integritu a práva na odpočinok.

38. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či boli naplnené úniové podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu za ujmu, ktorá bola spôsobená jednotlivcovi. Ako vyplýva z rozhodovacej praxe Súdneho dvora EÚ, na to, aby sa dalo uvažovať o vzniku zodpovednosti členského štátu za porušenie právnej normy EÚ je potrebné, aby boli kumulatívne splnené nasledovné podmienky: 1.) cieľom porušenej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2.) porušenie takejto normy muselo byť dostatočne závažné a 3.) medzi porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom musí existovať priama príčinná súvislosť (porovnaj napr. rozsudok Súdneho dvora EÚ C-429/09 vo veci Günter Fuß c/a Stadtt Halle, C-118/08 Transportes Urbanos y Servicious Generales). Tieto tri podmienky musia byť splnené aj vtedy, ak škoda bola spôsobená v dôsledku nečinnosti členského štátu, t. j. netranspozície smernice, ale aj vtedy, keď škoda bola spôsobená v dôsledku prijatia legislatívneho alebo administratívneho aktu, ktorý bol prijatý v rozpore s komunitárnym právom, a to bez ohľadu na charakter subjektu, ktorý tento akt prijal. Zodpovednosť štátu v prípade porušenia práva EÚ je absolútna a objektívna a členský štát nemá k dispozícii žiadne exkuplačné ani liberačné dôvody, a to opäť bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil.

39. Zo znenia článku 6 písm. b) Smernice možno jednoznačne vyvodiť, že účelom tejto právnej normy bolo priznať jednotlivcovi práva, pričom v konkrétnosti ide o právo zamestnanca v EÚ, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračoval hranicu 48 hodín. Aj žalobca sa tak má právo dovolávať porušenia čl. 6 písm. b) Smernice voči žalovanému v dôsledku toho, že jeho pracovná pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času, čo má za následok, že žalobca v niektorých obdobiach pracoval dlhšie ako 48 hodín týždenne. V danom konkrétnom prípade spĺňa čas, ktorý žalobca na pracovisku trávi, charakteristiky pracovného času, ako ho definoval Súdny dvor EÚ, podľa ktorého rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, je tá skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi (porovnaj Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-14/04 vo veci Dellas). Súd mal v danom prípade preukázané, že žalobca trávil na pracovisku aj nad rozsah určených pracovných zmien čas, počas pracovnej pohotovosti, počas ktorej bol povinný byť prítomný na pracovisku a v prípade potreby byť do 1 minúty schopný opustiť miesto za účelom vykonania zásahu. Z uvedených dôvodov je preto potrebné aj čas pracovnej pohotovosti považovať za pracovný čas žalobcu. Členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) Smernice tak, že by 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne by ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali. Akákoľvek právna úprava, ktorá umožňuje, aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku je v rozpore s požiadavkami čl. 6 písm. b) Smernice (porovnaj rozsudok Súdneho dvora EÚ C-397/01 vo veci Pfeiffer). Vzhľadom na to, že súd mal v predmetnom konaní preukázané, a to jednak tabuľkovým prehľadom služieb žalobcu ako aj z výsluchu žalobcu, že žalobca trávi na pracovisku po skončení riadnej služby v trvaní 16 hodín ešte čas pracovnej pohotovosti, počas ktorej musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku (na mieste výkonu práce), ktorú je potrebné v súlade s ustanoveniami Smernice považovať za pracovný čas žalobcu, že práva žalobcu sú s odkazom na čl. 2 a čl. 6 písm. b) Smernice porušované. Na uvedenom nič nemení fakt, že žalobcovi je poskytovaná za čas pracovnej pohotovosti náhrada v súlade s ust. § 122 ods. 1 Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore a ani skutočnosti, na ktoré žalovaný v priebehu výsluchu žalobcu ako aj v jeho písomných podaniach poukazoval, že žalobca má možnosť si počas pracovnej pohotovosti oddýchnuť, resp. že o rozvrhnutí pracovného času už v čase nástupu do služobného pomeru vedel, resp. či na porušovanie jeho práv nadriadeného upozorňoval. Súd mal vykonaným dokazovaním preukázané, že k porušeniu čl. 6 písm. b) Smernice prišlo v žalobcovom prípade opakovane, čo u neho zakladá právo domáhať sa vyvodenia zodpovednosti orgánov Slovenskej republiky s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia.

40. Súd mal za to, že porušenie práv žalobcu vyplývajúcich z čl. 6 písm. b) Smernice je potrebné považovať za dostatočne závažné, a to jednak vzhľadom na základný účel Smernice, ktorým je zabezpečiť ochranu zdravia a bezpečnosti pri organizácii pracovného času, ako aj vzhľadom na to, že ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu. Zároveň ide o také porušenie práva Európskej únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ.

41. Pokiaľ ide o uplatnenie práva na náhradu škody a spôsob jej výpočtu Smernica neobsahuje ustanovenia týkajúce sa samotného procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. Z judikatúry Súdneho dvora EÚ však vyplýva požiadavka, aby náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva EÚ bola primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv poškodených. Je potrebné, aby vnútroštátne súdy zabezpečili, že zvolený spôsob náhrady škody bude v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie) a so zásadou efektivity. Zásadu ekvivalencie pritom treba vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s únijným prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez únijného prvku s podobným predmetom, t. j. dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý pre neho vyplýva z únijnej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol uplatniť nárok založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez únijného prvku. Zásadu efektivity je potrebné chápať v tom zmysle, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá únijné právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných únijným právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Je na vnútroštátnych súdoch, aby za dodržania uvedených

zásad určili formu odškodnenia a pravidlá a spôsob výpočtu náhrady škody spôsobenej porušením normy EÚ. V danom konkrétnom prípade sa žalobca domáha voči žalovanému náhrady nemajetkovej ujmy. Nakoľko ani právny poriadok Slovenskej republiky neobsahuje žiadne konkrétne ustanovenia pre posudzovanie a určenie výšky náhrady škody, ktorá vznikla jednotlivcovi porušením práva EÚ, mal súd za to, že povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy spĺňa požiadavky zásad úniového práva na rovnocennosť s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátneho súdu ako aj efektivity, nakoľko nejde o konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie úniového práva jednotlivca pred slovenským súdom.

42. Vznik ujmy pritom žalobca odvodzoval od toho, že žalobcovi tým, že pracoval nad maximálny týždenný pracovný čas vyplývajúci z čl. 6 písm. b) Smernice bolo zasiahnuté do jeho osobnostných práv, a to najmä práva na zdravie, práva na fyzickú a morálnu integritu a práva na odpočinok, pričom mal za to, že v danom prípade je primerané, aby mu súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- eur. Žalovaný žalobcom uplatnenú výšku nemajetkovej ujmy považoval za neprimeranú, pričom odkazoval na výšku náhrad, ktoré sú poskytované slovenskými súdmi pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy obetiam trestných činov.

43. Súd po posúdení okolností daného prípadu dospel k záveru, že je odôvodnené okolnosťami daného prípadu, aby ujma, ktorá bola žalobcovi zo strany žalovaného spôsobená tým, že bolo porušené ustanovenie Smernice upravujúce maximálny rozsah týždenného pracovného času, bola žalobcovi nahradená v peniazoch, nakoľko nahradenie vzniknutej ujmy iným spôsobom predpokladaným zákonom nepovažoval súd za účelné. S ohľadom na povahu práv, ktoré boli v danom prípade porušené, ako aj na okolnosti porušovania práva žalobcu, keď žalovaný ako členský štát EÚ neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa čl. 6 písm. b) Smernice, žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov a ani morálna satisfakcia neboli vzhľadom na subjekt zodpovednosti na mieste. Nemajetkovú ujmu nie je podľa názoru súdu možné nahradiť inak aj z toho dôvodu, že uplynutý čas už nie je možné žalobcovi vrátiť a ani nie je možné, aby ho strávil inak. Práve peňažnú náhradu považoval súd v danom prípade za spôsobilú formu odškodnenia vzniknutej ujmy. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe súdu, ktorý o jej priznaní rozhoduje, čo však neznamená, že existuje priestor pre svojvôľu, či arbitrárnosť. Súd musí na základe vykonaného dokazovania ustáliť, či ujma vznikla a ako bola závažná. Jej vznik musí pritom tvrdiť a doložiť žalobca, ktorý nesie dôkazné bremeno. Súd musí pri úvahách o tom, či je namieste priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch prihliadať aj na iné kritériá, ako sú kritériá uvedené v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zákon ponecháva na voľnej úvahe súdu, ktorý musí hodnotiť tak jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. (porovnaj uznesenie NS SR z 30. apríla 2008, sp. zn. 5Cdo 126/2007).

44. Súd pri určení rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal predovšetkým z tabuľkového prehľadu služieb žalobcu a z výsluchu žalobcu uskutočneného na pojednávaní konanom pred tunajším súdom dňa 16.11.2023. Z tabuliek predložených žalobcom súd vyvodil, že pri určovaní pracovnej pohotovosti spolu s určeným pracovným časom dochádzalo v prípade žalobcu opakovane k prekročeniu maximálneho limitu 48 hodinového priemerného týždenného pracovného času v rozhodnom období. Žalobca tak prišiel o hodiny voľného času, ktoré by inak mohol venovať rozvíjaniu svojich osobných, rodinných, priateľských aktivít, či aktivít, ktoré mohli byť venované fyzickej, psychickej relaxácii a odpočinku. Žalobca počas hodín pracovnej pohotovosti musí byť prítomný na svojom pracovisku, čo spôsobuje, že je oddelený od svojho súkromného prostredia, pričom na tom nič nemení ani fakt, že nemusí byť aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych. Žalobca počas celej doby, kedy je prítomný na pracovisku počas služobnej pohotovosti, musí byť podľa svojej výpovede pripravený do 1 minúty vyraziť na zásah pre prípad, že bude vyhlásený poplach, ktorá okolnosť do značnej miery znižuje možnosť dostatočného a kvalitného odpočinku žalobcu. Na dôvažok prostredie, ktoré je pre žalobcu vytvorené za účelom oddychu na pracovisku, kedy je v jednej miestnosti umiestnených viacero postelí resp. sa žalobca zdržiava v miestnosti s monitormi a výpočtovou technikou, nie je možné porovnávať s prostredím, ktoré má žalobca vytvorené vo svojom domácom prostredí. V prípade žalobcu súd vzal do úvahy aj tú skutočnosť, že žalobca je manžel, ktorý má maloleté dieťa, ktorému sa nemá možnosť v dostatočnej miere venovať. Medzi ním a jeho manželkou dochádza k nezhodám vyplývajúcim z toho, že možnosť organizovania ich spoločného voľného času je obmedzená. Ako vypovedal, odpočinok, ktorý ma k dispozícii nepovažuje za dostatočný. Práve právo na odpočinok

je potrebné v prípade žalobcu považovať za významné, a to najmä s ohľadom na to, že žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a o to viac vystupuje do popredia potreba, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok a regeneráciu, dosiahnutie čoho bolo jedným z hlavných cieľov Smernice. Tým, že žalobca vykonáva svoju prácu nad čas povolený právom EÚ, ktorá práca vyžaduje, aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, súčasťou ktorého je aj jeho právo na rodinný život. V prípade žalobcu mal súd za to, že zásah do osobnostných práv žalobcu v danom prípade vykazuje strednú mieru závažnosti zásahu, nakoľko z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca netrpí žiadnym vážnym ochorením v dôsledku porušenia jeho práva zo strany žalovaného a jeho osobný a súkromný život nebol v dôsledku tohto porušenia práva negovaný v značnej miere. V súlade s vyššie uvedeným súd po vykonanom dokazovaní považoval za primeranú peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v prípade žalobcu sumu vo výške 2.500,- eur, zohľadňujúc pri tom aj rozhodnutia slovenských súdov v obdobných súdnych sporoch. K námietke žalovaného, že žalobcom uplatnená výška náhrady nemajetkovej ujmy je vysoká s odkazom na náhradu ujmy, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov súd uvádza, že toto porovnanie nie je dobre možné, nakoľko v daných prípadoch ide o rozdielne skutkové okolnosti, pričom súdom priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy neprevyšuje náhrady v prípadoch, na ktoré žalovaný v rámci svojich vyjadrení poukazoval.

45. Po vykonanom dokazovaní mal súd preukázané, že bola splnená aj tretia podmienka vyžadovaná na vznik zodpovednosti žalovaného za ujmu žalobcu, ktorou je príčinná súvislosť medzi porušením práva EÚ a vznikom ujmy na strane žalobcu. Súd mal preukázané, že v súvislosti s porušovaním článku 2 a článku 6 písm. b) Smernice dlhodobo dochádzalo k porušovaniu osobnostných práv žalobcu, a to práva na ochranu zdravia, bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a primeraný odpočinok po práci, ako aj práva na súkromný a rodinný život.

46. V súlade so všetkým vyššie uvedeným, v priebehu konania bolo preukázané, že napriek tomu, že z Prílohy č. 4 Zákona o Hasičskom zbore vyplýva, že týmto bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná Smernica, táto Smernica nebola transponovaná úplne, keďže do ustanovení Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore sa nepremietol čl. 6 písm. b) Smernice upravujúci maximálny rozsah pracovného času zamestnancovi pracujúcich na území Európskej únie, čím vznikla na strane žalobcu ujma, ktorú je za splnenia vyššie popísaných podmienok, povinný mu nahradiť žalovaný. Súd po vykonanom dokazovaní s prihliadnutím na jednotlivé okolnosti daného konkrétneho prípadu dospel k záveru, že je primerané, aby žalovaný žalobcovi nahradil nemajetkovú ujmu v peniazoch, a preto zaviazal žalovaného uhradiť žalobcovi sumu vo výške 2.500,- eur. V rozsahu prevyšujúcom súdom priznanú sumu 2.500,- eur, súd žalobu žalobcu ako neodôvodnenú zamietol.

47. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

48. Súd priznal žalobcovi v súlade s ust. § 255 Civilného sporového poriadku nárok na náhradu trov konania vo výške 100%, zo súdom priznanej sumy 2.500,- eur, nakoľko výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy závisela na voľnej úvahe súdu. Žalobcu podľa názoru súdu nie je možné zaťažiť procesnou zodpovednosťou za nepredvídanie výsledku, ktorý závisel na úvahe súdu a procesný úspech je potrebné posudzovať len vo vzťahu k výsledku sporu ohľadne základu nároku. O výške náhrady trov konania rozhodne podľa ust. § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku po právoplatnosti tohto rozsudku vyšší súdny úradník samostatným uznesením.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie písomne v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Pezinok.

Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.